

יוסי גמזו

עַמֶּק בְּלִילָה, עַמֶּק בִּירוּשָׁלַיִם (*)

/ תשעה שערי עיר ושיר /

“וְכָל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בִּירוּשָׁלַיִם”
(ר' עובדיה מברטנורא: “מסע בארץ ישראל”)

(א). אַקְדָּמוֹת מְלִין

.1

צַנְחָן צָעִיר-לְשַׁעֲבֵר חוֹזֵר עִם לֵיל
אֶל עִיר-הַנְּצַח, נִצַּח בּוֹ שׁוֹכְנִים רַעֲיוֹ
שְׁשׁוּם מְלֶאֶךְ בּוֹ לֹא זְמַן לָהֶם שׁוּם אֵיל
כָּאֵז, לָאֵב וְלִיחִידוֹ אֲשֶׁר אָהֵב
הָאִישׁ הַהוּא שֶׁבְּנִשְׂאוֹ יָדוֹ לְמַעְלָה
בְּהַ נְשַׁלְפָה הַמְּאֻכָּלֶת לְהַכְחִיד
אֵף לֹא שַׁעַר כִּי מֵאוֹתָהּ שַׁעַר וְהַלְאָה
שׁוֹב לֹא יִזְכְּרוּ יוֹרְשֵׁיו, וְלֹא לְדוֹר יִחִיד
בָּאוֹתוֹ גַּם חֲדָפְעָמִי שֶׁל פֶּטוֹר מִשְׁפָּךְ
כָּל הָאָדָם-אָדָם הַזֶּה, שְׁבוּ אָבוֹת
אוֹמְרִים קִדִּישׁ עַל יְלֵדֵיהֶם וְלֹא לְהַפְךָ
בְּעַקְדוֹת אֵינְסְפוֹר, בְּהֵן, כְּבַעֲבוֹת
כְּרוּכִים נָהִי שָׁרָה וְנָהִי הַגֵּר גַּם יַחַד,
כָּל זַעֲקוֹת הַשְּׁכוּלוֹת מֵאֵז בְּטוֹחַ
אֲדָמַת-הָרֵיב הַזֹּאת שְׁבָה מוֹרִישׁ הַפַּחַד,
פַּחַד יִצְחָק וְיִשְׁמַעֲאֵל, שְׁבוּ גִטְבָּח
אֵחַ בִּידֵי אֵחַ, אִם לְאוֹר יוֹם אוֹ בְּדָמֵי לַיִל
אֵת קִלְלַת הַמְּשֻׁטְמָה שְׁאִין לָהּ אֵחַ
וְאִין לָהּ קֵץ בְּעוֹד שְׁנֵיהֶם חוֹלְקִים בְּשָׁנִים
בְּמָקוֹם בְּאֵיל
רַק בְּתֵיל
וּבְסִבְךָ.

וְהוּא זוֹכֵר אֵת הַגְּבָעָה וְהַתְּחִמָּשֶׁת
וְאֵת הַפְּנוֹת רֵץ זֵיג-זֵיג בְּתַפְּרוֹת
וְאֵת רֵגְעֵי הָאֵין-בְּרַחֲהָ שֶׁל אוֹ ש, אוֹ ש

סוּמְרִים בַּפְּנֵי הַחֵילִים הָאֶפְרוֹת
וְהוּא זוֹכֵר בְּךָ כָּל סִמְטָה, יְרוּשָׁלַיִם,
וְהוּא זוֹכֵר בְּךָ אֹר שֶׁל שַׁחַר שְׁאֲדָם
וְאִיךָ הָרִי מוֹאֵב נִגְעוּ בּוֹ בְּשׂוּלָיִם
כְּמוֹ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל נְבוּאָה טְבוּלוֹת בְּכֶם
וְאִיךָ הַנְּאֻדִי נִהַפְךָ לְגִיא צִלְמוֹת
וְהִדְמָמָה קָרְסָה כְּמִין בְּנִין קְלָפִים
וְלֹא אֶחָד מִנְּעָרֶיךָ שָׁהֵב אֶת
יְפֵיךָ וְשִׁמְךָ נִקְצַר בְּאֵשׁ הַצִּלְפִים.

וְאֵת הָרִים סְבִיב סְבִיב לְךָ, עִיר-הַנְּצַח,
וְאֵת חֶרוֹן דְּלוּק-אֵשׁ עַל אֶרֶץ עֲשָׂנָה,
זֶה שְׂאֵחָה בְּךָ אֵת הַחֶתֶךְ וְהַפְּצָע
אֲשֶׁר בְּתֵר אוֹתְךָ לְחֶשֶׁע-עֲשָׂרָה שָׁנָה
אֵךְ זֶה שֶׁלֹּא אִתָּה בְּךָ עַד הַיּוֹם אֵת פֶּעַר
הַמְשֻׁטְמָה מִימֵי יִצְחָק וַיִּשְׁמָעֵאל
וְשִׁיחֹזֵר בְּךָ וַיִּכָּה בְּךָ עַל כָּל שֶׁעַר
בְּאֶגְרוֹפֵי הַפִּכְחוֹן שֶׁל אֹר מֵהַל,
צוּנָן, רוֹצַח אֲשִׁלְיוֹת, חוֹשֵׁף מֵהוֹת
אֶל אֱלוֹצֵיזוֹ שֶׁל קְלִסְתָּרוֹן מִתְּנֶה דְיוֹקָן
לְהַתְּיָצֵב מוֹל מִרְאָתָה שֶׁל הַיָּד הַזֹּאת
שֶׁל מִי אֲנַחְנוּ
וּמִדוּעַ דְּוָקָא כְּאֵן.

2.

פְּעֵמוֹנֵי חֲצוֹת מְכִים אֲדוּוֹת נְחֹשֶׁת
בְּדִמְמַת אֲגָמֵי הַלֵּילָה. אֱלִמוֹנִים
כּוֹכְבֵי סִינֵן וְצִעְדֵיךָ. אֵל תְּכַבֵּשׁ אֶת
מְבוּכוֹתֶיךָ. פֶּסַע, אֵין אִישׁ בְּמִפְתָּנִים.
תְּפִלָּה לְעֲנִי כִי יַעֲטֶף, נְשׂוּי מֵאֲשֶׁר,
עֲנִי מִמַּעַשׁ,
מִתְּשׁוּבוֹת,
מִפְתָּרוֹנִים.
תְּפִלָּה לְאֲנִי כִי יַעֲטֶף אוֹתוֹ הַחֶשֶׁךְ
הַמְּגִיפּוֹ מִחוּץ אֲבָל פּוֹקְחוֹ מִפְּנִים.

וְזָמַן יַחַף מְסִימְנֵי-קְרִיאָה, מִפֶּשֶׁר,
מִנְּדָאוֹת, מְאֻזִּמוּטִים, מְצַפְּנִים
מִתְּפַעֲנָחִים. לְךָ בְּעַל-פֶּה, כְּעַל הַמַּיִם, לְפָנִים,
כְּדָם עוֹר בְּתוֹךְ מַחְזוֹר דָּמָן שֶׁל סִמְטָאוֹת. הַקָּשָׁר

הַעֲזוּ, הַגּוֹרְדֵי שֶׁל חֵיךָ שְׂאִינְךָ
אֲדוֹן לָהֶם כִּי אִם עֲבָדָם, רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ
וְלֹא אִתָּה אַחֲרָיו. מִי, מִי אִתָּה? פְּנִיךָ
אוֹבְדִים מִמֶּךָ, בּוֹגְדִים בְּךָ, בְּחֶשֶׁכָה

שְׁהִיא כְּלָה חִידוֹת: מִנֵּינִי? מָה? לָאֵן?
וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֹתִיד לְהֵן דִּין: אֵיל? סְבִיךְ? סְבִיךְ-תֵּיל?
עָמַק בְּלִילָה,
עָמַק בִּירוּשָׁלַיִם,
עָמַק מֵרְחוֹב סְלֶאח-א-דִּין עַד סִילוּאָן

עָבוֹר בְּשֶׁקֶט מִמְקַט-ש-נִבְחוֹת-פְּלָבִים כְּבוֹתֵךְ תִּלְמוֹד
יְרוּשָׁלַיִם סְבוּךְ-סִגִּיּוֹת, כְּתֵג, כְּהַעֲרַת-שׁוּלַיִם.
אֵינְךָ פֹתְרוֹן. אַתָּה חִידָה הַחֲדָה אֶת יְרוּשָׁלַיִם
שְׁהִיא חִידָה הַחֲדָה אֶת לִילְךָ, גִּלְמוֹד

עָמַק בִּירְק-בְּאֵר-הַמִּי-וְהַמְנִינִי,
עָמַק בְּגֵרוֹן צַעֲקָתָה
שֶׁל הָאֱלֹמוֹת.

(ב). שֶׁר הַפְּרָחִים

.3

הָיָה אָבִיב בִּירוּשָׁלַיִם וּבְדָם.
הָיָה הַשּׁוֹק. הָיָה יְסָמִין בְּנַחֲרֵי-פְּרָא.
הָיִית עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר שֶׁל צְמֵאוֹנֵי לֶךְ, מְקַטְרֶת
מוֹר וּלְבוֹנָה מִפֶּל אֲבָקָת רוּכָל. מְקַדָּם

מִדֵּי נִתְּתָ לִי אֶת כָּלְךָ בְּסִמְטָאוֹת
צִנֹּת הָאָבֶן הַזִּקְנָה בְּצִהָרִים
וְהַבְּשָׁר הַחֵם וְהַצֵּעִיר עִם לִיל
אָבֵל נוֹרָא לֹא מְאָחֵר מִדֵּי לְכִי, לְהַפְתָּעוֹת

וְלִצְחֻקִים עֹנְבָלִים. "בְּאֵרָאד! בְּאֵרָאד!"
צַעֲקַי יְרִיד-הַהֶבְלִים, נָחַר מִמְּתָק
תִּמְד-תְּרוּבִים מְקַצִּיף בְּבֶרֶק בְּזִיכֵי-נַחֲשֶׁת

מִצְטַלְצָלִים כְּטַנְבוּרִין. מִי שְׁחָרַד
הָיָה הַלֵּב, סְחָרְחָר מְצַבֵּעַ. נְבוּךְ-אֶשֶׁר
כְּמַגְזָמָה-לֹא-תֵאֱמֵן, הַמְתַּאֲמַת
יָפָה כָּל-כֶּךָ וּמְזַרְחִית כָּל-כֶּךָ, לְהֵט.

הָיָה אָבִיב בִּירוּשָׁלַיִם.
הָיִית אַתָּה.

.4

כְּתִילֵי-אָזוֹב נִדְפוּ פְּסוּקֵי שִׁיר-הַשִּׁירִים, כְּנֻעֲנֵעַ,
עִם אֵיזָה בְּשֵׁם שֶׁל פְּסוּקֵי "שֶׁלְחָן עֲרוֹךְ" לְיוֹסֵף קָאָרוֹ.
אֲבָקָת רוּכָל שֶׁלְשָׁלְמָה — רָאשֵׁי בְּשָׂמִים שֶׁלֹּא נִחְקְרוּ,
"אֲבָקָת רוּכָל" דְּלִמְרָן — דְּפוּס שְׂאֵלוֹנִיקֵי, הַתְּקַנְנִ"א. (א)

אחר-כך ליפציג, התרני"ט. פלפל השו"ת
כתוש עד דק, מבעיר עינים בכתב רש"י, אש חריפתא.
אלא שכאן – רוחות משועפאת, מסילואן, מליפתא
קוראות תגר על מקלעות פלפל השוק.

והרוכל הצועני, הזמן, הזמן,
סובב הולך בתרמילו עמוס-הנצח
כמו העולם כלו הוא סוק-אל-עטרין⁽²⁾

ובו בבליל אחד, מביך, ליא זאמן:
גרד וכרפם, קנה וקנמון וקצח
וצלכנים, ומואזינים נחרים
מ"גליקנטה" ו"אל-אקסא" ל"חרבה".

ואנחות. אנחות עלבון ואהבה.

5.

תהום-עולם: הברסקי מול הבשם.⁽³⁾
שליך בשם, ילדה שלי, רדף קדים ורעה רוח.
אבל לחיך, המזכירה לו לעולם לחי-תפוח
ולחי-תפוח-חי, המזכירה לו את לחיך, הן סם

צורב וחס של געגוע-אין-הכיל
אל מחציתו האבודה: עטרן נזפת,
ערת אילם מאדמים, כנף נזפק
של שכוניים מאנקלים. שוקי רכיל

בדנדיני ארחות נכר. תגר. תוגר.
ואהלים. נאהלות. אטון דמשק.
זכוכית חבורן. תמרי בצרה. שטיחי שירז.

כל ההומה והמרשרש והצוען והנגר
והנועץ שניו בנית ובשסק
ובחיים, בכשר-בשרם שהוא שירה.

ג). שער שקם

6.

זרימת קשתות וקמרוןות. מה צעירה זקנת האבן.
מישהו חי כבר, במקומנו, את הכל, כמקדמה:
קונטו של נצח,
שעטגז של אהבה ומשטמה.
ובשער שקם קפצה בתו של לגיונר מומת על חבל

מול יתומו של מקלען-הצנחנים שלא זכה
לראות איך בנו שלו, שנה אחר שנה, יותר דומה לו
בעיר הזאת שלא חברה יחדו ובלילות הזומה לו

לֵל הַנֶּאֱקָבָה עִם זְכוּרֹן טֹבַח תְּרַפֵּ"ט שְׁלֵא נִמְחָה

בְּדִיֶסֶה־רְמוֹנִיָּה חֲמוּצַת-דָּמִים שְׂרָגַע לֹא מִתְנָה
שׁוּם רְטִיַת-מְלִים-יְפֹת אֶת כְּוִי שְׁבִתָּה-אֶל-עַקְרָבִים.
לֹא רַק אֶת אֵשׁ הָאֵהָבָה לֹא יְכַבּוּ מִיָּם רַבִּים
וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטַפּוּהָ,
גַּם אֶת זֹאת שֶׁל הַשְּׁטָנָה.

וְעַד הַיּוֹם, כְּמוֹ מוֹל שְׁנֵעוֹת נְבוֹאָתוֹ שֶׁל יִרְמְיָהוּ
אֵין סִדְקִי-תְּכַלֶּת-הַתְּבוּנָה בֵּין עַנְגִּי-הַשְּׁחֹר נִכְעִים
וְעַד הַיּוֹם מֵרִיץ אוֹתָנוּ עוֹרוֹנוֹ שֶׁל צְדָקָהוּ
רִיצַת אָמוֹק
בְּתוֹךְ מַחְשַׁךְ עֲמָק
שֶׁל מְעַרְת-עוֹעִים –

אֵת יְשָׁמְעָאֵל וְאֵת יְצַחֵק גַּם יַחַד, שְׁאִינָם זֹכְרִים
כִּי מֵאוֹתָן אֲבִנֵי חוֹמוֹת עֲצָמָן
נִתָּן לְבָנוֹת גְּרִיִּם.

.7

וּבְמַעַרְת עוֹרוֹן-פְּתָדִיו-שֶׁל-צְדָקָהוּ שְׁכַפְּאָנוּ
כְּמוֹ נִבְלָלוּ בָנוּ לְפִתַע הַנִּצְחִי וְהַחֲלוּף
וּכְמוֹ שְׁכוּחִים, פְּקוּיָחִי-כּוֹכִים לְקֶצֶב הַלְמִיּוֹת הַתֶּף
שְׁבַע־מָקוֹ שֶׁל הַשְּׁתוּק בְּהָר וּבָנוּ כְּמוֹ שְׁמַעְנוּ

דְּבָרִים גּוֹאִים בָּנוּ בְּשִׁקֹּט הַצְּעוּק, כְּבִנְיָמִיּוֹת
קְדוּמָה מְאֹד. פִּיךָ בְּתוֹךְ פִּי. שְׁנִינוּ בְּפִיָּה
שֶׁל אֶפְלָה שֶׁכְּלָה רַחֵם, כְּלָה חֵיק. וְאֲבוֹקוֹת
מִתְעַתְּעוֹת עַל הַכְּתָלִים הַמְּטַטְּפִים בֵּין אוֹר וּפִיחַ

אֵת צְלָלִיתָנוּ הָאֵת, בְּקִטְקוֹמְבוֹת-סְמִיּוֹת-
רִיצַת-הַמְּלָךְ-אֶל-שְׁכוּלוֹ. וְאֵת נִלְחָצַת אֵלֵי רַפּוֹת
כָּל-כָּךְ חִפָּה מְזֵה, כָּל-כָּךְ לֹא אֲשַׁמָּה.

לְמָה דְּבַרְנוּ שָׁם בְּלַחֵשׁ ?
מִי שָׁמַע ?

.8

אֲנֵא בְּכַח, בְּנִיחוּחַ, עַל הַרְבֵּעַ
הַמוֹסְלָמִי וְהַנוֹצְרִי, בְּכָל חֲמַת
תְּקִפָּה הָעֵז שֶׁל הַפְּלִיאָה פְּקוּחַת הַשׁוֹבֵךְ
הַמְּפָרִיחָה יוֹגֵי-מִבְּט
אֲחַת
אֲחַת

אל הנקר המתבית הזה: רחוב אל-
א-דין, רחוב ברקוק, רחוב הקמרונים,
רחוב רמאן, רחוב שדאד, רחוב רסאס
ורחוב הרמכים וערבסקות-כתבת

של הקסום, הצבעוני, הצועני,
מה שהבהב,
מה שצלצל,
מה שתסס:
רחוב הפרח האדום, סמטת הסהר,
רחוב הגיא, סראיה, מעלה התות

ורחוב סנט פטר, סנט הלנה, פרנסיס, כנסית הצער,
הערבוביה הזאת, השצף, הלהיטות
להתנבא בשפת-בבל זו של חרשי-עצמם-לדעת,
לצעק תשובות רבות בגרון חידה אחת –

ועוד היום גדול
ועוד האור נחת.

(ד). שער יפו

9.

ובשער יפו נפרטו שנאות-עולם
לשלל ולוטות: פרנק, דינר ירדני, לירה,
שבאב מואדי ג'וז, כנדארג'ים⁽⁴⁾ מאל-בירה,
זוג אברכים מכולל ורשה, למולם

נזיר מפדואה, צלמים ואיקונין
בין מאספחות-ענבר⁽⁵⁾ נוגהות ומזוזות-כסף
ודת-לא-דת משמשנית, מרעבת, חמדנית, נוכסת
שהיא דתם של המוכרים והקונים

במלחמות-השם בפת ובדלועים,
מסעי-הצלב של הגבינות, כדי-החרס
או הגיהאד חמוץ-הדם של השישליק

שהם חמדת געגועיה הכלואים
של עיפת שוקי-הסיף-והחרב
ואטליזי-האמונות-והמשלים

אך נוראים לאין ערוך ולאין משלים.

וְרִידֵי-הַשֵּׁשׁ הַהוֹמִים כְּמִיתָרִים.
 עֲכָשׁוּ עוֹד לֹא, עֲכָשׁוּ עוֹד אֵיל-הָאֹר נוֹגַח
 בְּלִי עֲקָדוֹת סְכִינִיּוֹת אֶת מוֹרְיָה
 וְשִׁטָּף-דָּם פְּנִימִי – הַלְלוּיָהּ מִמְּאָרֶת
 שֶׁל זְכוֹרֹנוֹת – עוֹדוֹ מִמְּתִינַן בְּמִסְתָּרִים.

אָבֵל אַחֵר, בְּהַשְׁלָף דְּבָרִים מִנְדֹן, בְּדַעַךְ הָעֵרֵב
 בְּלִבּוֹשׁ שְׁנֵי עִם עֲדָנִים, כְּפָרְפוּרִיָּה,⁽⁶⁾
 יָקֵז הַכֹּל – אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים
 הַנְּבוֹאִיִּים,
 חוֹלֵי הַתֵּן
 וְהִירַח

וְזֶה יָבוֹא עָלֵינוּ מְכַשֶּׁף, סְהוֹר:
 שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשִׂאוּ פִתְחֵי
 עוֹלָם. זֶה הוּא, הֵלֵא נִתְפָּס הַזֶּה, זֶה הוּא א –
 מָה שְׁנִפְעָר,
 מָה שְׁשׁוֹתֶת,
 מָה שְׁבוֹכָה.

וְיָבוֹא מְלֶךְ הַכְּבוֹד בְּעֵנַן נְאוֹת,
 אֲדֹנָי צְבָאוֹת, אֲבָא שֶׁל כָּלֵם, וְיִרְאֶה: לֹא נִחְנוּ.
 יוֹתֵר מְדֵי כְבוֹד. יוֹתֵר מְדֵי צְבָאוֹת.
 יוֹתֵר מְדֵי מְלָכִים. פַּחֲוֹת מְדֵי
 אֲנַחְנוּ.

וּמָה אֲנִי עוֹשֶׂה פֹה? מָה עוֹשֶׂה כָּאֵן אֵת?
 יַחֲוֹר תּוֹתֵב וּכְנַעֲנִי שֶׁל בְּנֵי-בְלִי-שׁוֹר?
 אִז לְמָה כָּל שִׁירַת סִפְרָד
 וְלֹא עֲשִׂתְרֶת
 גּוֹאֵה בִּי כְמוֹ בָּאֵר אֲרִטְזִית, בְּמוֹרֵד

רְחוֹב בֵּית-אֵל, רְחוֹב מְבוֹא-תִי-עוֹלָם:
 כָּל הַפְּרִנְקִיסְטִים, כָּל הַשְּׁבִתָּאִים גַּם יַחַד,
 כָּל כְּנֹרוֹת הָעֵרֶה הַמְתִּיפַת
 בְּאִיזָה בּוֹיָדְעֵם אֶפְלוּלֵי שְׁבִי, נְכַלֵּם

מִהַחֲשׂוֹפוֹ לְשָׁנוֹת-מְאָה-כ"א אֶלֶּה
 הָעִירְמוֹת לְאוֹר הַבַּר, הַקּוֹצְנִי:
 לְעִזְאֹזֵל,
 אֲנִי שֶׁל זֶה!
 זֶה שֶׁל אֲנִי!
 זֶה בְּנֵי הַנֶּם בְּאֲשֵׁכִי, זֶה פִּינְסֵק בְּשִׁלְג.

זֶה הַגָּאוֹן מוֹלֵלָנָא בֵּין בּוֹרוֹת פּוֹנָאָר
וְזֶה הַפְּעֵשׂ"ט בְּגִיּהֵנוּם-הַדָּם שֶׁל דְּכָאוּ
וְזֶה רְעֵי הַצְּעִירִים לְעַד, שֶׁגָּחוּ
עַל הַגְּבֻעָה וְהַתְּחַמְּשֵׁת וְהִקְהָר.

וְזֶה הַכֹּמֵר וְהַרְבַּב שֶׁל הַיְנָרִיךְ הַיְנָה
וְהַחֲבֵר וְהַפּוֹזֵר שֶׁל הַרְיָה"ל
בְּקִאָרְאָטָה נִצְחִי: צְלָבִים וּמְסֻגָּדִים
מְעַקְמִים כְּבִהֵן תְּלֻמוּדֵי שֶׁל "הַיְנוּ
הַיְנָר", "מֵאֵי קָא מְשַׁמֵּעַ לֵן?" וְדַרְוִישִׁים צְרוּדִים
לוֹקֻטִים בְּשַׁעַר הָאֲשָׁפוֹת
פְּסוּקֵי שְׁלָל.

ו). שַׁעַר הָאֲשָׁפוֹת

.12

וְלִהְיוֹמֵעַ לֹא יִנְעַם. כָּל הַלוֹהֵג: "הֲלֹא רַק אֶבֶן!"
נוֹשֵׂא בְשֵׁמֶל-חִזָּהוּ אֶבֶן, לֹא יוֹתֵר.
וְהַזּוֹבְחֵי-אֶל-הַכֶּתֶלִים לֹא מֵר: "אֲבָנָה שְׁלֵה כּוֹאֶבֶת
יוֹתֵר מֵאֵם שְׁכוּלָה אַחַת – פִּגְנָן עוֹתֵר

לְאֵלִילִי-הָעֵץ וְאֵלִילִי-הָאֶבֶן.
שׁוּם אֶבְנִים אֵינֶן שׁוֹוֹת בְּנִצְנוּצוֹ
שֶׁל אוֹר חֵיוֹן צִנְחָן אַחֵר. שׁוּם שִׁיש־הַרִים. אַךְ שׁוּם מְצַבֶּת
אֵינָה רַק כֶּן-וְכֶן-אֲמוֹת-סִידָן-נִצֵּר.

רַק אֲנָשִׁים, בְּשׂוֹר וְדָם, שֶׁהֵם הַנְּזֹר
לְכָל יְפִיָּה שֶׁל הַבְּרִיאָה, הוֹיִם לְעַם
אֲכַל עַמִּים צְרִיכִים סְמִלִים בְּסִימְנֵי נְאֻחֹת
הַהַפְּשָׁטָה בְּמוֹחֲשֵׁי, לֹא בְּמוֹעַם
בְּעַרְפְּלֵי עַרְטִילָאִין, וְלֹא בְּלֵי טַעַם
דְּבָרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן שִׁיחָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם
וְאֶבְנִים, שֶׁשִׁתִּיקְתָּן עֲזָה כְּרַעַם
גַּם הֵן דּוֹכְרוֹת סוֹפְסוֹף, הַדָּם שֶׁלֹּא נָדָם
שֶׁל זְכוּרֹנוֹת-קְדוּמִים עוֹלָה מִהֵן כְּמִהֵל
הַמְעַפִּיל מְשַׁרְשִׁיּוֹ שֶׁל הָאֵלֶּן
אֶל צְמֻרְתּוֹ וְכֶךְ זוֹכָה אֲמָה לְשִׁמְעַ
בְּקוֹל מְאוֹב דְּמֻמוֹת שְׁאִין לְהַכִּילָן
בְּלֹא-אֲמוֹר וְהֵן אוֹמְרוֹת, אוֹמְרוֹת בְּכִחַ-
לֹא-יִשְׁעֵר אֶת הַנְּרָגֶשׁ וְהַנְּפָעַם,
זֶה הַהוֹפֵךְ אֶת הַנוֹכַח לְנִכּוּחַ
וְאֲסֻפְסוּף-אֶקְרָאִי – מְעַרְבֵי רַב לְעַם.

וּבְסִתִּירַת-הַכְּבִיכּוֹל הַזֵּאת נִלְחָצַת
פְּשֻׁטְנוּתָם שֶׁל זֶה מוֹל זֶה וְקוֹ מוֹל קוֹ
- אוֹ אֶבְנִים אוֹ אֲנָשִׁים - אֶל הַפְּעֵצִים
שֶׁהוּא קִירָם שֶׁל הָעֵמֶק וְהַמְרַבֵּב,

קיר שאבנו אָמַנָם היא חֶמֶר, אַךְ הַזְכָּר
שְׁאֲנָשִׁים זֹכְרִים דְּרָפָה אֶת עֲבָרָם
מִסְבִּיר מִדּוּעַ זֶה מוֹלֶדֶת וְלֹא נֶכֶר
מֵאֵז דָּוִד,
מֵאֵז מֹשֶׁה,
מֵאֵז אַבְרָם.

וּבֵינֵינוּ יָלַל צָנְחָם שֶׁל נְבִיאֵי-הַמַּחֲזֵן
עוֹבְדֵי הָאֵלִים, הַקּוֹשְׁאֲנִים מִן הַפֶּתַח
עַד הַשְּׁחֹר, חוֹבְשֵׁי קַרְנֵי-בְרִזָּל-הַרְהֵב-וְהַשְּׁחֵץ
כְּצִדְקָהּ בֶּן-כְּנַעֲנָה אֲשֶׁר חָרַת
עָלָי דָּגְלוּ אֶת הַכְּבוֹשׁ וְהָ"אֵף שֶׁעַל"
בוֹ עַל חֲרַבְנוּ לְעוֹלָם נִחִיָּה בְּדָם
לְבֵין רוֹאֵינוּ כָּאֵן כְּנֻטֵעַ זֶר, כְּנוֹכְחוֹת נִפְשַׁעַת
שְׁתַּעֲלָם לָהּ בְּמֵאֲחָר אוֹ בְּמִקְדָּם,
הַעִיר הַזֹּאת צוֹפָה בְּנוֹ פְּקוּחַת עֵינָיִם
הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְׁעֵינֵינוּ מְכֻשְׁרוֹת
לְצַפּוֹת בְּאֵלֵי הַפְּכִיָּה, בֵּין הָאֵל
וּבֵינֵינוּ הַתִּיל וְרוֹאֵה שׁוֹרוֹת-שׁוֹרוֹת
שֶׁל מַלְכֵיאוֹת וְשֶׁל כּוֹבְשִׁים שְׁעֵבְרוּהָ
אֵף כִּי לֹא בָּהּ הָיָה נְטוּעַ עֲבָרָם
שֶׁלֹּא כִּכְסֹף אֲבוֹתֵינוּ שְׁזָכְרוּהָ
שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם בְּכָל אַרְצוֹת פְּזוּרָם
בְּמַלְמָלָם בְּצִקוֹן תְּפִלָּה עַל דֵּל שְׁפָתָיִם
אֶת מֵאֲנֻטְרַת עִם הַנְּרָדְפִים בְּאֵין אֲשֶׁמָּה:
"אִם אֲשַׁכַּחְךָ, אִם אֲשַׁכַּחְךָ, יְרוּשָׁלַיִם"
מִבְּלֵי לְשַׁכַּח לֹא אוֹתָהּ וְלֹא אֶת שְׁמָהּ.

וְהִיא זֹכְרַת עַד אַחֲרוֹן סְדְקֵי כְּתוּלָהּ
אֶת הַר-הַבְּיַת הַמִּצְעַת וְהַלֹּהֶב,
אֶת רֶשֶׁעֶתָה שֶׁל מִשְׁפַּת מִתְעַלְלָהּ,
אֶת הַחוּמִס וְהַרוּמִס הַמְזוֹדָאָב
וְאֶת עִמְקוֹ שֶׁל הַהֶבְדֵּל הַמְשַׁתְּמַע
שְׁבִין קִלְגָס אֲנָס וְגַם
וּבֵינֵינוּ אוֹהֵב.

.13

וְאֵלוֹ שָׁם, עַל מְרַצְפוֹת-הַדּוּמָיָה
הַצּוֹנְנוֹת כְּטַל, וְרוֹדוֹת-וְרִידֵי-הַשִּׁישׁ,
מִשִּׁיל סְאוֹן הַשּׁוֹק אֶת סְנֵדְלִיו מוֹל אֶבֶן-הַשְּׁתִיָּה
שְׁנַבְרָאָה (מוֹבָא בְּ"זִהֵר" הַקְּדוּשׁ) מֵאֵשׁ, מִמִּים

וְרוּחַ; זֶה - שְׁבָא מִחֲמַד הַנְּבִיא, רְחוּף-מְרַחֵק
עַל גַּב סוּסוֹ, הוּא "אַלְבְּרָאק", (7) לְפָקֵד קְדָשָׁה, וְשַׁעֲלִיָּה
עֶקֶד, דּוּמַע, אֲבָרְהִים אֲבוֹנָא אֶת אֲבָנוֹ, אִיסְחָק
וּבְנֵי דָאוּד וְסוּלִימָאן אֲמָרוּ תְּפִלָּה מְרַגְלוֹתֶיהָ;

וְסָח סְאוֹן הַשּׁוֹק לְאַבֵּן הַקְדוּמָה הַזֹּאת, שֶׁהִיא
מִמֶּשׁ הַהֶפֶךְ הַגָּמוּר מְעַכְשָׁו הַמְצַטְוֹחַ
בְּהַמְלוֹת כְּרִיזוֹת רוֹכְלִיו, בְּקַרְקוּרֵי אִימָה וּנְהִי
שֶׁל פְּרָגִיּוֹת צְפוּיּוֹת לְלֶהֱבֵחַ הַחֶלֶף, בְּצִלֵּל נְרִיחַ

שֶׁהֵם כָּלֵם חַיִּי-שְׁעָה, כָּלֵם הוֹנָה שׁוֹצֵף חַיּוֹת
מוֹל סֵלַע זֶה שָׁבוּ הַחֶלֶה הַבְּרִיאָה כָּאוֹר עִם שִׁחַר⁽⁸⁾
וְהוּא כָּלוּ שְׁתִּיקַת חַיִּי-עוֹלָם לוֹטִים בְּנִצְחִיּוֹת
גְּבוּהוֹת הַמִּיתוֹס שְׁשָׁרְשׁוּ עֶפֶר אַךְ אֲמִירוֹ בְּשִׁחַק,

לְאִמּוֹר: "סֵלָאֵם עֲלֵיכִי, צַחֲרֵת-אֶלְלָהּ, סֵלַע-אֶל־הֵימִים!"
וְסִחָה הִיא: "סֵלָאֵם עֲלֵיכֶם, רְסוּל-אֶלְלָהּ, שְׁלִיחַ-אֶלְלָהּ!"
אַבְּל כְּעֵת, כְּעֵת מְאֹד, יוֹנֵק רְקִיעַ בֶּן-יוֹמוֹ
מִשָּׁד כֶּפֶת מְסֻגָּד עוֹמָאֵר וְשָׁד אֶל-אֶקְצָא, מְעֵלָה-מְעֵלָה,
"סוּרוֹת"-קֶרְאָן נִיחֻחִיּוֹת כְּמֹד וּקְטֻרֶת-תְּלוּמוֹת
הַמִּתְאֲדִים, צְרוּבֵי קָדִים, מִשֶּׁם וְהֶלְאָה
כְּמִנְרֵגִילָה שְׁקוּפַת אוֹר שְׁבָה שׁוֹצְפִים וּמְבַעֲבָעִים
עֲבֵי חֲמֻסִין שֶׁל עֲצֵלְתִים וְ"אִינְשָׁאֶלְלָהּ" -

שֶׁהֵם מְסֶךְ-עֵשֶׂן שְׁבִסְתָרוּ מוֹעֵד
בְּמָקוֹם סֵלָאֵם
חַד פְּגִיוֹנוֹ שֶׁל הַגִּיָּהָד.

ז. שֶׁעַר הַרְחָמִים

.14

וּבְגַת-שְׁמָנִים הָיוּ שְׁמָנֵי-מִשְׁחָה שֶׁל אוֹר
דוֹרְכִים עֲצָמָם בְּגַת גְּדוּלָה אַחַת שֶׁל בְּקָר
סָמוּם מִ"טְרִיפ" שֶׁל אֲרָנִים וְעֵט לַחֲבֹק אֶת
גֹּנֶךְ מְלִבּוֹא כְּפֶר-הַשְּׁלֵחַ עַד לַגְּהֹר

עַל תְּמַתְךָ בְּכִנְסִית קֶבֶר-מְרִים,
חַף מְצַדְקוֹת, נְזִיר מְנֻזְרִיּוֹת, כְּמוֹנֵי,
בְּעוֹד שְׁמִיךְ הַדְּמוּעִים מְקַטְרֶת הָאֲנֻגְלִיוֹנִים,
מִן הַבְּצֵלִים הַפְּרָבוֹסֶלְבִּים, מֵיָם-

הַמְּלַח הַצָּמָא לָךְ הֵם רְאֵי שְׁגִיא-נְהוֹר
מוֹל בְּדִידוֹתוֹ הָאִיסִּית שֶׁל נוֹף קוּמְרָאן. כּוֹרַע
תַּחַת כְּבָדֵם הַגְּאוּלוּגִי שֶׁל קוֹרוֹת וְתוֹלְדוֹת
בְּטָרָה סֵאנְטָה זֹאת, שְׁבִהֵק סְנוּרִיָּה
הַקְּמָצְנֵי בְּצֵל וְהַנְּדִיב בְּלֶהֱט
הוֹמָם אוֹתִי, אֲנִי לְכוּד בֵּין הַגְּדוֹת
שְׁבִין אֲבַחַת הַמְּאֻכְלֶת וְחִמְרַת סְפִין-הָאוֹר
הַמְּשַׁפְּדִים וּמְאֻבְדִים אוֹתִי לְדַעַת

בְּהִטִּילָם עָלַי כְּעַל קֶשֶׁה מְנֻשׂוֹא, בְּיַד בְּרוּזֵל
אֶת מוֹרְשָׁתָם שֶׁל הַנְּרֵדֶף וְהַשְּׁעִיר לְעִזְאֵזֵל
וְאֶת מְרִיו שְׁקִץ כְּכִלוֹת אֶלְפִים שְׁנוֹת גִּיהֵנוּמוֹ
בְּצַבִּיעוֹתָהּ שֶׁל דַּת-הַחֶסֶד הַשׁוֹפְכַת אֶת דָּמוֹ.

וְהוּא סָקַר אוֹתָם בְּקֶרֶב קִצּוֹ, כִּי חָשׂ
 בְּהִתְקַדֵּר עָלָיו שְׁמִי, בְּזִקְנִי הַחֲטָא רֵאשׁ:
 אֶת יְהוּדָה,
 אֶת יוֹחָנָן,
 אֶת שְׁמַעוֹן-פְּטָרוֹס,
 אֶת הַבּוֹגֵד וְאֶת שְׁלוּחָיו שֶׁל הַכֹּחַשׁ.

וְהוּא גָּנַח: "אָבָא אָבִי, אָבָא אָבִי"
 בְּגַת-שְׁמָנִי, בִּירוּשָׁלַיִם-אֵין-שׁוֹמֵעַ,
 יְרוּשָׁלַיִם הַהִרְגַת, כְּמוֹ תְּמִיד, אֶת נְבִיאָהָ
 וְהִסְקֵלְתָ אֶת חוּזְיָה כְּכֻלָּבִים.

וְהוּא נִלְפָד.
 וְהֵם צְלָבוּהוּ. "הֵן הָרוּחַ
 הִיא חֲפָצָה," אָמַר, "וְהַבֶּשֶׁר רָפָה."
 אָבֵל כְּעַת, 300 מָטָר, בְּסַבּוּב, בְּרִזָּל קְרוּעַ
 סוֹמֵר גִּלְעָד-הַצְּנַחְנִים אֶת שְׁמֵם הַגָּא וְהִיפָה
 שֶׁל בְּנֵי עַמּוֹ שְׁמָאֲנוּ לְהִיּוֹת, בְּאֵשׁ צוֹלְבָת, כְּמוֹ
 אָבוֹת-אָבוֹת-אָבוֹתֵיהֶם
 שְׁחַסְדֵי
 צְלָבוֹ בְּ שׁ מ ו.

הַרְחַמִים, שְׁצַלְמֵיהֶם נִשְׂאוּ לְשׁוֹא אֶת
 שְׁמֵם הַמַּעֲנָה וְהַמַּעֲלָל וְהַחֲרוּף.
 הָאֵינְקוּיזִיצִיּוֹת, גִּלְגָּלִי-שְׁנֵי-הַמְּוֹת,
 בּוֹר הַמְּבַעָה
 וְהַמְּבַעִיר
 וְהַשְּׂרוּף.

מִסוֹת-הַחֲסֵד, עֲלִילוֹת-הַדָּם לְלַחֵן
 הַ"פֶּאטֵר נוֹסְטֵר" תַּחַת צֵל פְּנֵפִי פְּרוּבִי
 שֶׁל בּוֹטִיזְצ'לִי אוֹ שֶׁל גִּיּוֹטוֹ, צְקוֹן-הַלַּחֵשׁ
 הַמַּתְחַסֵּד בֵּין מִשְׁחַטוֹת מִסְעֵי-הַצֶּלֶב.

וְתַבְעֵרוֹת "אוֹטוֹ-דָא-פָה" לְצִלִּיל קְאֻנּוּנִים:
 "פֶּסִיּוֹן מְחִיאֹס", רְקוּיָאִמִים שֶׁל קְטִיפָה
 בְּסִי-בְּמוֹל שֶׁל "צְקֵלוֹן בְּ". רַךְ כְּלִטְיָפָה
 מִבֶּט הַפִּיטָה הַחֲנוּן-אֲוֹנְגְלִיוֹנִי,

בְּהִדְיָה, בְּזֶךְ עֵינִים מוֹסְבוֹת
 אוֹשׁוּיִן-שֶׁל-פִּיחַ-חַם
 בְּהֶרֶי ס ב ו ן.

(ח). שֵׁעַר הָאֲרִיזוֹת

.17

אֲנַחְנוּ כָּאֵן – שְׁלֵא לְנִקְשׁ בְּפִנְכוֹת-עֵצָב
בְּכָל חֲצֵרוֹת בַּיִת-תְּמַחֲוִיּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם
לְכַף נְזִיד-הָאֲדִישִׁים שֶׁל סֵאת חֲמָלָם
עַל אַרְבוֹת הַכְּבָשָׁנִים. אֲנַחְנוּ רְצָף

שֶׁנִּשְׁתַּבֵּשׁ בְּחֻשְׁבוֹנָם. מִי שֶׁסָּבְלָם,
חֲלִייהֶם נִשָּׂא וּמְכֹאֲבָם גַּם יַחַד
מֵאֵז יוֹתָם וְעִזְיָהוּ – לֹא יִפְתַּח עוֹד
אֶת שַׁעֲרֵי-הַרְחָמִים,
תָּם וְנִשְׁלָם.

אֲבָל אֲנַחְנוּ כָּאֵן גַּם עַל מְנַח שְׁלֵא
לְהִיּוֹת כְּבִשָׁם שֶׁנִּזְדָּאָב, אִיּוֹב טְרוּף-סֶכֶל
שֶׁכְּלִי חֲמָס מְכֹרוֹתָיו, תִּפְלָצַת הַכֵּל
שֶׁנִּתְקַיֵּן, דָּוִד שֶׁנִּתְגַּלִּית כְּלוֹ.

לֹא קְלָגְסִים יְהוּדִיִּים, לֹא דָם וְאֵשׁ,
לֹא כִפּוּר קִאֲסָמִים וְקִיבִיּוֹת שֶׁל שְׁצָף,
לֹא כּוֹבְשֵׁי כְּנַעַן בְּסַעְרָה, רַק כּוֹבְשֵׁי יִצְרָח,
לֹא הַמְגָף הַסְרְדִיּוֹטִי וְהַבּוֹטִיטֵשׁ.

וְלֹא פְלִחַן הַכְּדוּוֹנִים וְהַחֲנִית
הַמְאֲלִיָּה אֶת הַכֹּחַ הַפְּרוּעַ,
לֹא עוֹד חֲלוֹם סֶלַח-א-דִּינִי גֵז בְּרוּחַ,
לֹא עוֹד מַלְכוּת יְרוּשָׁלַיִם צְלִבְנִית.

לֹא עַד הַפֶּרֶת וְהַחֲדָקָל, לֹא נְהַב,
לֹא הַגְּלָעַד בְּחֲרָצוֹת בְּרִזְל גּוֹיִים,
לֹא לְשֵׁם כֶּךָ נִפְלוּ בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם
בֵּין בַּיִת-הַסֶּפֶר לְשׁוֹטְרִים וְהַר-הַבַּיִת:

הֵם, שְׁחִינּוּ עַד עוֹלָם חֲבִים לָהֶם
כָּל נְשִׁימָה, כָּל הַלֵּם-לֵב, כָּל הַרְף-עֵינַי,
כָּל קֶרֶן-שֶׁמֶשׁ, כָּל פֶּסֶח שֶׁל תְּכוּל-שָׁמַיִם
שֶׁהֵם עֲצָמָם כְּבָר לֹא יִזְכּוּ בְּלֵב תְּאֵב
לְרֵאוֹת, לְלַעֵט בְּמֵלֹא רֵאוֹת, בְּהַתְּפַעֵם
אוֹתוֹ צְמֵאוֹן-חַיִּים בּוֹלִימֵי שְׁהֲאֵין
גִּזְלֵי מֵהֶם, מִן הָעֵזִים שֶׁבְּנִעְרֵיךָ
שֶׁלְעוֹלָם יִשְׁאָרוּ בְּנַעֲוִרֵיהֶם.

.18

לְזַכֵּר אוֹתָם, אֶת הַשְּׁתִיקוֹת הַשׁוֹאֲגוֹת מִקְבְּרֵיהֶם
בְּהַר-הַלֵּא-מְנוּחוֹת, מִבְּעַד סְגוּר-הָאֶבֶן;
אֶת הַתּוֹנָה הַנּוֹרָאָה שֶׁבְּעֵינֵי יְתוּמֵיהֶם
בִּימֵי-שָׁנָה, בֵּין גַּת-שֶׁמְנִים וּבֵין מִצְבֵּאת-
מוֹזֵיאוֹן-רוֹקֶפֶלָר; לְזַכֵּר בְּאֲגוּרֵי קְפוּצִים, בְּהֵם
אֶתְהָ נִשְׁאָר לְנִצְחַח יְלָד-לַח-עֵינַיִם;

לזכור אותם באש קרבות יום כפורים, שאין להם
לא כפורים, לא גמול, לא נחם, רק עוד בית
מתנה באות-הדם של מארת מכת-בכורות: פניהם
על גדות מצב-המזח ועל גדות הליל
או בעותיו של עז-הרוח המטרף, בהתאבדם
במצביו של החרמון, קפואי-זר-תיל,
נושאים מתחת לדסקית-זהוי, עם סימני סוג-דם
ועם מספר אישי
גם קצת
ירושלים.

לזכור את שער-אריות זה בו פרוצו כגל נוחת
כל נחשוני פלוגת-החד אל תוככיך,
הם, ששלמו במחיר-דמים נורא ביום בו נתאחית
כמנתוח קיסרי, מחתכיך,
את החכך יחדו משני צדי הגבול שנשתסעו
זה מעל זה לתשע-עשרה שנות ריב וקרי
שעוד שנים רבות תנקפנה עד שיום בהיר ישאו
נבטי חסדו של הפיוס נצץ ופרי.

לזכור את מה שלא היה בלוחמיך, לא תפלות
או צחצוחי-חרבות-כובש ונביאי-טרף
של ספסרי אדמות החר המפקעות, בהן נפלו
הם, ששנאו-מכל לשנא ולשלף חרב;
לזכור את כל ממהרי-שלל-חש-בו שפך, ולוא
דמעת יתום ואלמנה
עודה נושרת.

לזכור את כל טבוחי נפצי הפגועים השטניים
בחוצותיך, כם רטשו חפים מפשע
על מזבחתם של יצרי-תפת וטמטום אימתניים
של הרואים עצמם שאהידים גומלי-ישע
שקמותם שמורות להם שבעים ושתיים הבתולות
בנאות דשא של גן-העדן הגיהאדי
בעוד על אף כל מס שפתי אמותיהם השכולות
לצו-המלך של כל מופתי ומאהדי⁹
הן מגירות הרחק מכל כזבי סכות-האבלים
מאחוריו של תריס מוגף אותן דמעות
בהן שותת האספרנטו הזועק ללא מלים
את שפת שכולן המר של כל האמהות.

ולא לדעת עד הסוף את כל גימטריות עצבך,
את חשוכי קצך שאין לו קץ, את פצע
הדמדומים על כנסית סנט אן, קולו המתאבך
של מואזין ניחר מילל, מוצץ, מוצץ עד
לשד-הבכי את מודולציות סלסולו המסתבך
בין תהלי תקוון-תצות, משנהנצה
מקנן דרום בתי-מחסה לונה של אור, של אין-מחסה
למשך חסדה על בית-חסדא, כיך על מצח.

ולא לתפס
ולא להביגך לנצח.

ט). נעילה

.19

לשכח, ירושלים, לשכח –
יותר מדי זכרונות ממאירים, יותר מדי יסגוד
ויסקדש. פחות מדי סכוי סביר לפקח
עינים למעט רגע, לא מפאן ועד בכלל
ולא לארבעים שנה של ותשקט הארץ
כי אם גם לפחות מזה, הרבה פחות, ורק
שנתעורר עם בקר למראה שמי תכלת, הר, עץ
ולא לאוטובוסים מתפצחים ביעף לברק
סמאון הדינמיט של משטמה שוחרת רצח
וכוננות-ספיגה של בין ונעה לבין סיוט,
תני לנו קצת פחות הדר הרואי, עיר-הנצח,
וקצת יותר חיי-שעה של חסד-השפיות.

לשכח, ירושלים, לשכח –
שמי ראיות חותכות. עדות נסבתית של חרולים
בין סעיפי-אשום כבדים של אבנים, בלי יפוי-כוח,
חנינות-מים
ואליבי של צללים.

לשכח, ירושלים, לשכח –
אור נקי מהשערות ואור נקי מרחמים.
להיות נבער מתולדות, חף מדברי-ימים, לפקע
בין מסדרי-זהוי של שיש קר וארנים חמים
כאצטרבל, מרב דממה צלולה ועצר-מתק, כהל
של זמן אחר, פחל יותר. מנחמים. מנחמים.

לשכח, ירושלים, לשכח
איך עד היום, בהצטרר חרדת משב
משחזר חשד ממאיר את צפרני החח
המסתמרות
עם כל רשוש עובר ושב - - -

.22

עיר של חלום. לא פשם-תאר פרפרי, לא לונת-חן
אלא במלוא חמרת סיוט של עז ומרך
אשר הנדס אותה לרחב ולארכך
בין ההזוי ובין הפלל-לא-יתכן.

עיר שעטנז, עיר ערבוּבְּה אי-אפשרית
(השולמית, השונמית, מרים, מריה מגדלנה)
שבמחרו אתמול פרוע ייסדנה
ובאתמולו יציב דלתיה מחר-ריב.

עיר הנבואה האפילפטיה, קצופת-ריר,
עיר דרוישיה, פאטה-מורגאניה, מטרת,
קרית למלח רב של ים-דמעות, מחלפת
בין ביזנטינים, צלבנים, ערבים, עברים.

ג'נרל אלנבי. דוד. ג'מל פחה.
בולדווין. ארניה היבוס. פלאטר. טיטוס.
שיר השירים. הברית החדשה. איכה
והקראן. רב קוק. המופתי. פוטו-ליטו

של איזה לחץ אטמוספרי אין-הכיל
על דעתה ההמומה של ההיסטוריה
בין תדפיסי ארכאולוגית פליל אים
של מין מגור פנטסטי, מין פנטסמגוריה
ואפיפאניות-נס⁽¹⁰⁾ בתהום אימה נחיל.

עיר רדופת עבר, מוכסת ונושעת
שפגומיה לנו כפר ופדיום.
פתח לנו שער טרם בוא נעילת שער
וחוס עלינו, אב רחום,
כי פנה יום - - -

(*) - פרס אקו"ם לשירה

הערות וביאורים:

- 1 - ר' יוסף קארו (1488-1575), מחבר ה"שולחן ערוך", פירסם בין השאר גם את ספר השו"ת (שאלות ותשובות) "אבקת רוכל", ששמו שאול משיר השירים פרק ג', פסוק 6. ספר זה נדפס תחילה בקהילת סלונקי שביוון בשנת תקנ"א (1791) ומאוחר יותר – בלייפציג שבגרמניה, בשנת תרי"ט (1859).
- 2 - סוק אל עטרין = (ערבית): שוק הבשמים בעיר העתיקה.
- 3 - "אשרי מי שאומנותו פסם (בשם) ואוי לו מי שאומנותו פרוסקי" (בבא בתרא כא:).
- 4 - פנדארגים = (") : סנדלרים.
- 5 - מאסבחות = (") : מחרוזות-תפילה, שחרוזהן עשויים בדרך כלל מענבר.
- 6 - פפרוריה = מלבוש מפואר בצבע ארגמן.
- 7 - מסגד עומר, המכונה גם "כיפת הסלע" (בערבית: "קובת-א-צאח'רה") קרוי כך על שום הסלע הגדול שבתוכו, הלא היא "אבן השתיה" (תשתית) שבמסורת היהודית. על פי המסורת המוסלמית המתייחסת ל"סורת מסע הלילה" ("סורת אל-אסאךא") שבקוראן, הועף הנביא מוחמד על גב סוסו "אל-בוראק" (הברק) אל המסגד אשר בקצה (אל-אקצא). התביעה המוסלמית על הר-הבית מבוססת על הפירוש הרואה במסגד כיפת-הסלע הירושלמי את אותו מסגד. מאידך גיסא, טוענים ההיסטוריונים המוסלמיים אל-נאיקידי ואל-אזרקי כי הכוונה היא למסגד המרוחק רק 10 מילין מאבן הפעבה במקו.
- 8 - במסכת יומא נד, ב שבתלמוד הבבלי ובמסכת יומא ה, ד שבתלמוד הירושלמי נאמר על כך: "אבן ירה הקב"ה בים, וממנה נשתת (נוסד) העולם".

